

Bolagisera lantbruket – en studie för Österbottens svenska lantbrukssällskap inom projektet Agro Tillväxt

Ekonomiförvaltning

Christoffer Ingo

Examensarbete Christoffer Ingo

Företagsekonomi Vasa

Vasa 2017

Examensarbete

Författare: Christoffer Ingo

Utbildning och ort: Företagsekonomi Vasa

Inriktningsalternativ: Ekonomiförvaltning

Handledare: Anna-Lena Berglund

Titel: Bolagisera lantbruket – En studie för Österbottens svenska lantbrukssällskap inom projektet Agro Tillväxt

Datum 13.11.2017

Sidantal 36

Bilagor

Antalet lantbruk i Finland minskar regelbundet samtidigt som gårdarna växer och blir större. Trots dålig lönsamhet inom lantbruket finns det gårdar som anser sig betala onödigt mycket skatt och därmed inte lyckas växa och utveckla verksamheten i den takt de önskar.

Examensarbetet tar reda på när det lönar sig att bolagisera lantbruket och för vilka gårdar bolagisering kan vara aktuellt. Examensarbetets uppdragsgivare Österbottens svenska lantbrukssällskap som sysslar med lantbruksrådgivning i Österbotten har sett ett ökat intresse för bolagisering bland bönder, och arbetet är tänkt att ses som ett stöd i rådgivningen.

Arbetet är uppbyggt med aktuell lagstiftning i teoridelen och med intervjuer baserade på allmänna frågor om bolagisering till noggrant utvalda bönder i diskussionsdelen. Resultatet av forskningen är att gårdar med hög företagsvinst och långsiktiga investeringsplaner, kan överväga bolagisering och att varenda en gård enskilt bör räkna ut och noggrant överväga om det är lönsamt eller inte.

Språk: svenska

Nyckelord: Bolagisera, aktiebolag, nettoförmögenhet.

Opinnäytetyö

Tekijä: Christoffer Ingo

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Ohjaaja: Anna-Lena Berglund

Otsikko: Maatalouden yhtiöittäminen – Tutkimus Österbottens svenska lantbrukssällskapetin Agro-projektille

Päivämäärä 13.11.2017

Sivumäärä 36

Maatalousyritysten määrä vähenee jatkuvasti, samalla kun tilat kasvavat isommiksi. Huonosta kannattavuudesta huolimatta on tiloja, jotka mielestään maksavat liiankin paljon veroja, ja siitä syystä eivät onnistu kasvamaan ja kehittämään toimintaansa toivotussa vauhdissa.

Opinnäytetyö selvittää milloin kannattaa yhtiöittää maataloutta ja minkälaisille yrityksille yhtiöittäminen voisi olla ajankohtaista. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Österbottens svenska lantbrukssällskapet, joka toimii maatalousnevojana Pohjanmaalla, ja on nähnyt maanviljelijöiden lisääntyneen kiinnostusta yhtiöittämiseen. Tämä työ on tarkoitettu neuvonnan tueksi.

Teoriaosio rakentuu tämänhetkiselle lainsäädännölle ja keskusteluosio pohjautuu haastatteluihin, jotka on käyty tarkoin valittujen maanviljelijöiden kanssa. Tutkimuksen tulos on, että yhtiöittämistä voivat harkita tilat, joilla on korkea yritysvoitto ja joiden investointisuunnitelmat ovat pitkäaikaisia. Tulos viittaa myös siihen, että jokaisen tilan kannattaa tarkasti harkita kannattaako yhtiöittäminen kannattaako vai ei.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: yhtiöittäminen, osakeyritykset, nettovarallisuus

Bachelor's thesis

Author: Christoffer Ingo

Degree Programme: Business Administration

Specialization: Financial Administration

Supervisor: Anna-Lena Berglund

Title: Unbundling the Farming sector – a Study for Österbottens Svenska Lantbrukssällskap through the Agro Tillväxt Project

Date November 13, 2017

Number of pages 36

Appendices

Farms in Finland are growing in size while steadily declining in numbers. Despite low profitability in the farming industry, there are farms who consider their tax burden to be unnecessarily high and thus fail to grow and develop their business at the rate they wish.

This thesis examines when the process of unbundling a farm is profitable and for which farms unbundling may be relevant. The thesis was commissioned by Österbottens svenska lantbrukssällskap, which offers agricultural advice to farmers in the Ostrobotnia region of Finland. They have seen an increased interest in unbundling among farmers and this thesis is aimed to support them in their work.

The theoretical background chapter of this thesis is based on current legislation. The discussion chapter is based on interviews conducted with a careful selection of farmers on general issues related to unbundling. The results of the thesis show that farms with high corporate profits and long term investment plans may consider unbundling, and that each farm should calculate and carefully consider whether it is profitable or not for them.

Language: swedish Key words: Unbundling, stock company, net worth.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte.....	1
1.2	Problemformulering och avgränsning.....	2
1.3	Forskningsmetod	2
2	Bolagsformer inom lantbruket.....	3
2.1	Privat näringsidkare jordbrukare.....	5
2.2	Olika sammanslutningar	6
2.3	Personbolag, ÖB och KB	6
2.4	Aktiebolag.....	8
2.5	Andelslag.....	8
3	Person- och bolagsbeskattning i lantbruket	10
3.1	Skattelagar	10
3.2	Kapitalinkomst.....	11
3.3	Jordbrukets nettoförmögenhet	12
3.4	Förvärvsinkomst	14
3.5	Beskattning av beskattningssammanslutningar och personbolag.....	17
3.6	Samfundsskatt, lön eller dividend	17
3.7	Juridiska plikter	21
3.8	Socialskydd och pension	21
3.9	Skillnader i stöd	24
4	Bolagisering.....	26
5	Intervjuer med lantbrukare	29
5.1	Vilken form av lantbruk bedriver ni?	29
5.2	Omsättning, vinst och skuldsättningsgrad?.....	30
5.3	Har du funderat på att bolagisera ditt eller delar av ditt lantbruk?.....	30
5.4	Om ja på tidigare frågan, varför? Varför har det inte gjorts, vilken kunskap fattas? Antal ägare?	31
5.5	Om nej, varför inte?	31
5.6	Vilka kriterier tror du att ditt lantbruk borde uppfylla för att lönsamt kunna bolagisera?	31
5.7	Sammanfattning av intervjuer.....	32
6	Resultatredovisning.....	33
6.1	Dessa lantbruk lönar det sig inte att bolagisera	33
6.2	Dessa lantbruk kan bolagisera	34
7	Slutdiskussion – då lönar det sig att bolagisera	35
7.1	Reabilitet och validitet.....	35

7.2	Förslag till fortsatt forskning	36
8	Figurförteckning.....	37
9	Litteraturförteckning	37

1 Inledning

Lantbruken i Finland minskar till antal varje år, och växer i storlek i samma takt. I och med de låga producentpriserna är det fortfarande rätt få lantbruk som gör stora vinster. Dessa förekommer ändå och skulle producentpriserna stiga står fort många bönder i en situation där de, om de personbeskattas genom inkomstskattelagen för gårdsbruk, fort åker på en rejäl skattesmäll som i en annan bolagsform kanske hade varit mer lönsam såväl för företaget som för ägaren av företaget. I och med att lantbruken växer och blir mer värdefulla blir också generationsväxlingarna mer utmanande. Bolagisering där man grundar kommanditbolag eller öppet bolag kan vara ett sätt att sköta generationsväxlingen och då generationsväxling och överförandet av tillgångar till aktiebolag samtidigt sällan löns. Viktigt att påpeka då man talar om lantbruk och bolagisering är att varenda en gård och vartenda ett bokslut ser olika ut och att samma lösningar inte fungerar på två olika gårdar.

1.1 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att hjälpa Österbottens svenska lantbrukssällskap r.f. att producera ett häfte för rådgivningen, som listar de viktigaste aspekterna och kriterierna vid en lyckad bolagisering för att kunden fort, och på egen hand, skall kunna få en bra bild av vilken annan bolagsform som skulle kunna vara fördelaktig i kundens verksamhet. Häftets syfte är att vara hjälpande första information till en om bolagisering intresserad kund i rådgivningen. Det lättlästa häftet innehåller lättförståelig information som kunden kan ta med sig hem och fundera på utgående från gårdens egen situation och egna framtidsplaner. Med häftet får kunden de första verktygen för att komma vidare i en eventuell bolagisering.

1.2 Problemformulering och avgränsning

Den teoretiska delen av examensarbetet kommer att gå in på skattelagstiftningen i de olika bolagsformerna, hur man helt enkelt räknar ut vad ett gårdsbruk behöver betala i skatt beroende på de olika faktorerna som spelar roll. För att sedan kunna veta vilka frågor som är de första lantbrukare ställer då de börjar fundera på att bolagisera, kommer examensarbetet att innehålla korta intervjuer med landsbygdsföretagare inom olika primärnärings, där deras första frågor och tankar kring en eventuell bolagisering tas upp. Utgående från deras frågor och funderingar väljs materialet till informationshäftet ut för att ge så mycket mervärde i rådgivningen som möjligt. Examensarbetet avgränsas till att vara så allmänt som möjligt, eftersom varje gård är unik då det kommer till tillgångar, ägarstruktur och lönsamhet. Exempelen som visas i detta examensarbete är fiktiva.

1.3 Forskningsmetod

Examensarbetet består av både kvalitativ och kvantitativ forskning. Den teoretiska delen, som består av lagstiftning och beskattning, är kvalitativ och ligger som grund för intervjuerna. De frågor som lantbrukarna ställer skall vara grunden för informationshäftet, vilket är examensarbetets slutprodukt.

2 Bolagsformer inom lantbruket

I Finland fanns det 2016 sammanlagt 50 588 registrerade jordbruks- och trädgårdsföretag. En överväldigande majoritet är ännu så kallade familj jordbruk eller jordbruksidkare, enskilda näringsidkare. Hela 86 % av gårdarna är sådana. (Statistikcentralen, u.d.)

Antalet aktiebolag har ökat, efter att år 2012 varit dryga 600 (SLF, u.d.) till att nu vara närmare tusen. Fortfarande endast ca 2 % av det totala antalet gårdar. Åtta procent av de finländska gårdarna är jordbrukssammanslutningar och 3 % är dödsbon. (Statistikcentralen, u.d.)

Statistikcentralen uppger att jordbrukarnas medelålder är 52 år och att det är familj jordbrukarna och de som idkar lantbruk genom dödsbo som höjer medelåldern. Jordbrukare med aktiebolag som bolagsform är yngre än de jordbrukare som har andra bolagsformer. Medelåldern på aktiebolagsföretagarna är 48 år. (Statistikcentralen, u.d.)

I och med att gårdarnas storlek ökar, ökar också riskerna för företagaren. En enskild näringsidkare ansvarar med hela sin privata egendom för sin företagsverksamhet, även om t.ex. en bostad inte behöver ha någonting att göra med verksamheten. På denna punkt skiljer sig aktiebolagsformen väsentligt, där ansvarar man endast med det satsade kapitalet och bolagets tillgångar. Gårdar kan också växa, genom att två gårdar går ihop eller att nya delägare tas in. I såna situationer bör val av företagsform alltid ses över, har företaget en god affärsplan, med höga vinstmöjligheter och en hög nettoförmögenhet, kan aktiebolag vara det absolut förmånligaste alternativet av bolagsform, eller så är det inte det. Varenda en gård och varenda ett lantbruk behöver egna kalkyler på vad som är mest lönsamt för just de specifika gården. (SLF, u.d.)

Att välja rätt bolagsform kan vara utmanande, eftersom de olika företagsformerna har helt olika för- och nackdelar, beroende på hur verksamheten ser ut. Det finns det inga genvägar vid val av bolagsform, utan företagaren tvingas sätta sig ner och kalkylera utgående från verkliga siffror samt förväntade mål och resultat. Ett byte av bolagsform kostar i regel alltid, och att byta tillbaka är också ännu dyrare. Med andra ord lönar det sig inte att byta bolagsform på kort sikt, utan målet måste var långsiktigt och väl genomtänkt. (SLF, u.d.) Verksamhetsplanen och företagets strategi, framtidsvision samt processerna kring beslutsfattandet är vägande faktorer då man väljer bolagsform. En SWOT-analys som beaktar företagets styrkor, svagheter, hot och möjligheter kan också vara till hjälp vid val av bolagsform. I jämförelsen fastställer man de olika urvalskriterierna för just ens eget

företag. Exempel på urvalskriterier kan vara beskattning och riskhantering. Val av bolagsform kan också vara tillfällig med mål att i framtiden byta till en annan bolagsform, detta är inte ovanligt i samband med generationsväxlingar. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

Faktorer som inverkar på valet av bolagsform, utöver de tidigare nämnda, är bland annat antalet grundare. Är man ensam företagare har man inte mer än tre alternativ på bolagsform, privat näringsidkare, andelslag och enmansaktiebolag. Är målet ett personbolag krävs åtminstone två personer. Kapitalbehovet och ens tillgångar enligt verksamhetens typ och omfattning spelar också roll i valet av bolagsform. Öppna bolag kan grundas helt utan penninginsatser, så även ett privat företag med en privat näringsidkare. Ett aktiebolag kräver en kapitalinsats på minst 2500 €, apportegendom kan också ses som kapital. En tyst bolagsman i ett kommanditbolag kräver också någon form av penninginsats. Då man grundar ett andelslag krävs inga kapitalinsatser. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

Ansvar i bolaget spelar också roll, privata näringsidkare, ansvariga bolagsmän i kommanditbolag och bolagsmän i öppna bolag ansvarar med hela den personliga egendomen, oberoende om den är knuten till företagets verksamhet. Detta betyder att går det dåligt för företaget och det dras med ekonomiska bekymmer kan till exempel en privatföretagares sommarstuga vara illa ute i en eventuell konkurs. En tyst bolagsman i ett kommanditbolag, en aktiebolagsägare samt en medlem i ett andelslag ansvarar endast med det satsade kapitalet. I samma fall som tidigare nämndes, där den privata näringsidkaren eventuellt förlorade sin sommarstuga på grund av det privata företagets konkurs, skulle inte en aktiebolagsägares sommarstuga vara i farozon vid ett aktiebolags konkurs. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

Beslutsfattandet spelar stor roll om företagsgrundarna är flera än en. En privat näringsidkare fattar förstås besluten på egen hand och ställs inte inför detta bekymmer. I kommanditbolag är det också tydligt att det är den ansvariga bolagsmannen som fattar besluten. I öppna bolag bör bolagsmännen avtala om hur beslutsfattandet bör ske, gärna skriftligen även om muntliga avtal är lika gällande. I andelslag och aktiebolag är det styrelsen, som är vald av bolagsstämman, som fattar besluten, för att beslutsgången ska kunna löpa smidigt kan en verkställande direktör väljas för dagliga löpande ärenden. I ett enmans aktiebolag är företagaren både styrelseordförande och verkställande direktör. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

Privata näringsidkare kan inte betala lön till sig själv eller till en make/maka. Istället ses alla belopp som tas ur företaget till företagarens privata ekonomi som privatuttag. Privata ekonomin ansvarar också för förlusterna. Lagen om öppna bolag och kommanditbolag 389/1998 berättar om hur bolagsmännen ska ansvara för eventuella förluster och dela på eventuella vinster, om inte annat avtalats. Den tysta bolagsmannen i ett kommanditbolag får alltid ut sin vinstandel före den ansvariga och den tysta bolagsmannen står inte heller för ansvar för mer än den tysta bolagsmannens satsade kapital. Vinst ur aktiebolag delas ut till aktieägarna som dividend. Bolagsstämman (årsmötet) fattar beslut om eventuell utdelning av dividend. Som dividend kan maximalt utbetalas föregående räkenskapsperiods vinst samt bolagets övriga obundna egna kapital. Eventuella förluster bör täckas före någon dividend kan delas ut och bolagets bundna egna kapital kan ej heller delas ut. Andelslagens syfte är inte att gå med vinst. Om ett andelslag går med vinst delas en ränta på andelskapitalet i den storlek som räntemottagaren använt sig av andelslagets tjänster. En extra lön kan också delas ut till en andelslagsägare. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

2.1 Privat näringsidkare jordbrukare

Privata näringsidkare är enskilda näringsidkare som räknas som yrkesutövare eller rörelseidkare som bedriver företagsverksamhet utan någon bolagsform. En jordbrukare som bedriver sin verksamhet som privat näringsidkare kan i många avseenden jämföras med enskilda näringsidkare. Vid grundandet av företag som privat näringsidkare behövs inga avtal upprättas. Dock bör en etableringsanmälan (Y3 blanketten) göras i samband med att man momsregistrerar sig. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

2016 fanns det i Finland 42 899 privata jordbruksidkare (Luke, u.d.) En jordbrukare beskattas likt en enskild näringsidkare. För verksamheten som hör till lantbruket är det inkomstskattelagen för gårdsbruk (Finlex, u.d.) som beaktas. Övrig verksamhet beskattas som vanlig näringsverksamhet under näringskattelagen (nskl, u.d.). (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

2.2 Olika sammanslutningar

2016 fanns det i Finland 4214 Jordbrukssammanslutningar (Luke, u.d.) Jordbrukssammanslutning syftar på en samägd gårdsbrukssenhet som idkar jord- eller skogsbruk. Beskattningsammanslutning är ett lite bredare begrepp där två eller flera personer bildat för att hyra ut en fastighet eller odla dess mark. Beskattningsammanslutningar kan kallas antingen jordbruks-, skogsbruks- eller fastighetssammanslutningar. (Skatteförvaltningen, 2017)

Jordbrukssammanslutningar är vanliga då flera generationer eller syskon gemensamt vill idka jordbruk. Man behöver inte vara släkt för att bilda en sammanslutning av ett samägt gårdsbruk. Så länge gårdarna som bildar sammanslutningen bildar en ekonomisk helhet behöver de inte heller finnas i samma kommun. För att kunna bilda en jordbrukssammanslutning krävs det att alla i sammanslutningen inblandade parter arbetar i det gemensamma jordbruket. Äger delägarna olika stora andelar t.ex. mark kan man bilda en separat fastighetssammanslutning om t.ex. ett djurstall (Skatteförvaltningen, 2017)

En jordbrukssammanslutning kan inte idka näringsverksamhet, utan endast jord- eller skogsbruk. Jordbruksinkomsterna hör förstas till jordbrukets förvärvskälla och inkomster av uthyrning av byggnader och andra ersättningar hör enligt huvudregeln till jordbrukets förvärvskälla. Virkesförsäljning räknas som privata inkomstkällor, medan biinkomster från skogsbruket beskattas som jordbruksinkomst. (Skatteförvaltningen, 2017)

2.3 Personbolag, ÖB och KB

Enligt 2016 års statistik fanns det i Finland 281 personbolag som bedrev jordbruk. (Luke, u.d.) Jämfört med övriga företagsformer är de öppna bolagen och kommanditbolagen väldigt få till antal, men procentuellt sätt ökar personbolagen i en drastisk fart. År 2012 fanns det endast 153 st. personbolag som bedrev jordbruk i Finland (SLF, u.d.)

Öppna bolag fodrar två eller fler personer för att kunna grundas. Personerna behöver inte vara fysiska utan kan bra vara juridiska i form av andra bolag eller ideella föreningar. Öppet bolag passar väl då bolagsmännen aktivt deltar i arbetet och då riskerna ses som höga. Bolagsmännen ansvarar gemensamt för bolagets vinst eller förlust men bolaget står som en egen juridisk person, samtidigt som bolagsmännen ansvarar med hela sin egendom. Detta kräver mycket tillit och ett gott förtroende bolagsmännen emellan. Skriftliga och muntliga avtal godkänns, men de skriftliga tydliga avtalen är att föredra eftersom de är

svårare att misstolka. I öppna bolag bör alla beslut fattas enhälligt om inte annat avtalats, t.ex. genom sektor ansvar. Öppna bolag är vanliga för familjeföretag, företag inom samma bransch och bland släktingar. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

Kommanditbolagen är likt de öppna bolagen personbolag som fodrar minst två eller fler personers insatser. Kommanditbolagen har åtminstone en ansvarig bolagsman som ansvarar för företaget med hela sin egendom, och åtminstone en tyst bolagsman som endast ansvarar för det kapital hen satsat i bolaget. Den tysta bolagsmannen jobbar i regel inte i bolaget och kan inte heller få en större del av vinsten än vad som är omtalat i bolagsavtalet. Bolagsavtalet uppgörs då bolaget grundas och beskriver bolagsmännens bolagsinsatser. Bolagsinsats kan vara pengar, varor, apportegendom eller arbetsinsats. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007)

Kommanditbolag passar sig ofta i samma situationer som öppna bolag, skillnaden är störst vid ansvar och beslutsfattande. Är det så att ett företag behöver kapitalinsats kan en annan person hjälpa till, genom att man byter bolagsform till kommanditbolag, således tillför den tysta bolagsmannen en kapitalinsats. Den tysta bolagsmannens ansvarar endast för det i bolaget satsade kapitalet. Har två enskilda näringsidkare eller två personer som målsättning att växa och inom en snar framtid grunda ett aktiebolag lönsamt kan ÖB eller KB vara en lösning på att tillsammans öka ett lantbruks nettoförmögenhet, investera och skapa förutsättningar för ett lönsamt aktiebolag. Lantbruk som drivs av enskilda näringsidkare eller en företagarfamilj lönar det sig inte att bolagisera till personbolag om man inte får med sig övriga delägare. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 66 – 67)

2.4 Aktiebolag

2016 fanns det i Finland 914 aktiebolag inom det Finländska lantbruket. (Luke, u.d.) Aktiebolag är den form av bolag som procentuellt sätt ökar mest bland de finländska jordbruken. Sedan 2008 har antalet aktiebolag inom lantbrukssektorn nästan fördubblats och trenden ter sig solklar, aktiebolagen kommer att öka (SLF, u.d.) Direktör Timo Sipilä vid finska lantbrukscentralen MTK påstod 2016 till Yle att upp mot 90 % av de finländska jordbruken inom tio år skulle drivas som aktiebolag. (Kjell Vikman, 2016)

Aktiebolag kan bestå av en eller flera personer såväl vid grundandet som i ett senare skede. Då man grundar ett aktiebolag krävs en minimikapitalinsats på minst 2500 €, aktiekapitalet i en bolagisering kan vara apportegendom, som t.ex. en maskin. Aktiernas värde bestäms av antalet aktier, dess nominella värde det vill säga värdet på bolaget. En och samma person kan äga alla aktier och juridiska personer (t.ex. företag) kan också äga aktier i ett annat bolag. Bolagsstämman är aktiebolagens högsta beslutande organ. Bolagsstämman utser styrelsen och styrelsen i sin tur kan utse en eventuell verkställande direktör VD. I ett enmans aktiebolag är aktieägare, styrelseordförande och VD vara samma person, eller inte, helt enligt aktieägarnas och bolagsstämmans vilja. Eftersom att aktiebolag är den vanligaste företagsformen i Finland finns här väldigt många olika modeller och ingen är entydigt rätt eller fel. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

Aktiebolag passar sig väl som företagsform då företagen är lönsamma och vinsten ökar. Orsaken är att man i aktiebolag har flest möjligheter att skatteplanera genom utbetalande av lön, dividend och med investeringar, avskrivningar och lån. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007)

2.5 Andelslag

Andelslag är stödande kollektivföretag med en eller flera ägare som kallas medlemmar. Varje medlem besitter en röst i beslutsfattande och är därmed jämlikar. Andelslagens uppgift är att stöda medlemmarnas verksamhet och vara till ekonomisk nytta för medlemmarna som kan vara antingen privatpersoner eller juridiska personer. Andelslagens målsättning är inte att göra vinst och eventuellt överskott kan delas ut som ränta på medlemskapitalet samt utgående från hur mycket medlemmarna har använt sig av

andelslagets tjänster. Uppfyller man kraven som andelslaget ställt på sina medlemmar kan man bli medlem, ingen som uppfyller kraven kan med andra ord uteslutas. Medlemmarna förbinder sig till andelslagets verksamhet och lovar i och med sitt medlemskap också att utnyttja andelslagets tjänster. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 6 – 17)

Andelslag är vanliga inom lantbrukssektorn men inte direkt som aktiva jordbruk. Desto vanligare är så kallade upphandlings och förmedlingsandelslag inom kött- och mjölksektorn där bönderna äger ett andelslag som fungerar som länk mellan gårdar och slutliga uppköpare, eller som länk gårdar emellan. Ett exempel på ett sådant är Österbottniska ÖK Österbottens kött <https://www.atriatuottajat.fi/se/foretagsinfo/atriaochandelslagen/Sidor/default.aspx> som är ett av flera ägande andelslag inom Atria koncernen.

3 Person- och bolagsbeskattning i lantbruket

Då en inkomstkälla skall beskattas finns en uppsjö med lagstiftning om hur inkomsten från en inkomstkälla bör beskattas. Inkomstkällan används som beräkningsgrund för olika inkomster från olika verksamheter. En inkomstkälla kan vara spannmålsförsäljning på en spannmålgård. För att räkna ut den beskattningsbara inkomsten dras utgifter för inkomstens förvärvande av, innan resultatet beskattas. Till det räknas t.ex. utsäde, bränsle och växtskyddsinköp. Då man dragit av utgifterna för inkomstens förvärvande ser man om företagen har en beskattningsbar inkomst eller förlust. Som skattskyldig kan inkomstkällorna delas upp i tre olika. Personlig inkomstkälla, det vill säga övriga inkomster som lyder under ISkL (inkomstskattelagen), skogsbruk räknas som en personlig inkomstkälla. Den andra möjliga inkomstkällan är jordbrukets inkomstkälla, där tillämpa inkomstskattelagen för gårdsbruk GårdsSkL. Den tredje inkomstkällan är näringsverksamhetens inkomstkälla, dit hör yrkes- och rörelseinkomster och dessa går under lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet NärSkL. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 18 – 19)

3.1 Skattelagar

Beroende på inkomstkälla tillämpas olika skattelagar, ett och samma företag kan ha upp till tre olika inkomstkällor som beskattas olika. Exempelvis: en jordbrukare med skog och ett byggföretag eller annat yrkesmässigt företag beskattas genom alla tre olika inkomstkällor och tre olika skattelagar. Skogsbruksinkomsterna beskattas genom ISkL, jordbruksinkomsterna genom GårdsSkL och inkomsterna från byggföretagen genom NärSkL. Som näringsverksamhet räknas också verksamhet som inte direkt är förknippad till en specifik gårdsbruksenhet eller knuten till jordbruksmark. Exempelvis en mjölkgård som köper fodret från utomstående foderproducenter. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007)

Inkomstskattelagen tillämpas på privatpersoner för förvärvs eller kapitalinkomst. Avdragsgillt är utgifter för inkomstens förvärvande så som t.ex. köp av arbetskläder, avdrag för resor mm. (Finlex, 2017)

Näringskattelagen NärSkL tillämpas alltid på näringsverksamhet. Näringsverksamhet kan vara vilken form av näring som helst förutom gårdsbruk, som har sin egen lag som kallas inkomstskattelag för gårdsbruk. Dessa två lagar skiljer sig i vissa fall, t.ex. kring avskrivningar. I NärSkL är högsta tillåtna avskrivningen på ekonomibyggnader 7 % av

avskrivningsresten (nskl, u.d.) och för gårdsbruk är den högst tillåtna procentuella avskrivningen på en ekonomibygnad 10 % av avskrivningsresten (Finlex g. , u.d.).

3.2 Kapitalinkomst

Då man dragit av tidigare förluster från tidigare år ska företagsinkomsten beskattas. Företagsinkomsterna delas upp i kapitalinkomst samt i förvärvsinkomst. Kapitalinkomst är som namnet antyder inkomst från satsat kapital eller avkastning av egendom, hyresinkomster och överlåtelsevinst. (Finlex, 2017). 2017 är skattesatsen på kapitalinkomst 30 % upp till inkomster på 30 000 € och 34 % på överstigande 30 000 € inkomster (Skatteförvaltningen, Beskattning av kapitalinkomster, u.d.) En gård kan bra ha inkomster som en privatperson direkt skulle beskatta som kapitalinkomst, men som beräknas som jordbrukets inkomstkälla. Dessa kan vara under GårdsSkL lydande hyror från gården, jordbrukets dividend- och ränteinkomster.

För lantbrukare är de vanliga kapitalinkomsterna inkomster från skogsbruk, hyresinkomster från fastigheter som inte finns på lantbruksfastigheten, andra hyresinkomster från t.ex. lägenheter, mottagna ränteinkomster, räntor på andelskapital, dividender, överlåtelsevinster och inkomster från försäljning av matjord. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 18 –38)

Dividender från aktiebolag som inte är börsnoterade uppdelas i tre delar, en skattefri, en kapitalinkomstdel och en förvärvsinkomstdel. Till kapitalinkomstdelen räknas 8 % årlig avkastning av det matematiska värdet på aktierna dividendmottagaren äger. Av åtta procenten räknas 25 % som kapitalinkomst och beskattas antingen med 30 % eller 34 % beroende på beloppet på dividenden. Resterande 75 % av åtta procenten är skattefri. Det som inte räknas som kapitalinkomst, det vill säga resterande belopp av dividenden, beskattas som förvärvsinkomst. För att räkna ut aktiens matematiska värde krävs bolagets nettoförmögenhet för gällande skatteår. Nettoförmögenheten divideras med antalet aktier i bolaget. (Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningen, 2015)

För en privatföretagare kan dock högst upp till 20 % av nettoförmögenheten beskattas som kapitalinkomst. Detta sker automatiskt om man inte i din skattedeklaration väljer att kryssa i den ruta som yrkar på att endast 10 % eller 0 % av nettoförmögenhetens ska beskattas

som kapitalinkomst. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007)
(Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningen, 2015)

3.3 Jordbrukets nettoförmögenhet

Nettoförmögenheten räknas ut genom att man drar bort jordbrukets skulder från jordbrukets tillgångar. Det otacksamma för just jordbruk är att väldigt mycket av de egentliga tillgångarna inte räknas som tillgångar då nettoförmögenheten räknas ut. Sådant som inte räknas som tillgångar är penningmedel och fodringar, husdjur som hålls för jordbruksproduktion, jordbrukets slutprodukter, utsäde och andra förnödenheter som anskaffats för att bedriva verksamheten samt beviljade gårdsstöd. (Finlex, Finlex, lag om värdering av tillgångar, u.d.)

Jordbruksmarken beaktas som en tillgång då nettoförmögenheten räknas ut. För jordbrukarens del värderas tyvärr jordbruksmarken ogynnsamt eftersom det egentliga värdet, styrkt med lån eller marknadsanalys inte beaktas. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, s. 22). Jordbruksmarken och dess växtbestånd värderas enligt de senaste sju årens genomsnittliga avkastning i aktuell kommun, fastställt av skatteförvaltningen årligen i varje kommun. Värdet på täckdikad åkermark är högre än åkermark utan täckdiken och får ett hektarbaserat tillägg i värderingen. (Finlex, Finlex, lag om värdering av tillgångar, u.d.)

Produktionsbyggnader värderas till det värde som kvarstår av anskaffningsutgiften, med andra ord den del som inte är avskriven vid utgången av skatteåret. Samma sak gäller maskiner och anordningar inom jordbruket. Dessa kan inte värderas högre än gängse värde. (Finlex, Finlex, lag om värdering av tillgångar, u.d.). Jordbrukets betalda löner höjer nettoförmögenheten. Betalar jordbruket löner till anställda får 30 % av lönerna som utbetalts de senaste 12 månaderna räknas som tillgångar och höjer därmed också nettoförmögenheten. Lönetillägget kan göras i alla bolagsformer förutom i aktiebolagens beskattning. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007)

Vanligen då kapitalinkomstandelen räknas ut beaktas nettoförmögenheten från skatteåret innan det gällande skatteåret. Endast första året som jordbruket drivs beaktas samma år som bokslutet gäller. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 20 – 22).

Exempel:

Beräkning av jordbrukets nettoförmögenhet

Göran Bonde i Korsholm:

Har skulder på 140 000 € och har betalt 20 000 € i löner till sina anställda

Genomsnittliga avkastning av åker / ha Korsholm 2017 41,12 €

Täckdikade åkrars värde höjs med 358,90 € / ha

Göran Bonde äger 60 ha åkermark, allt är täckdikat

Fastigheter	24 001,20 €
Produktionsbyggnader	50 000,00 €
Jordbruksmaskiner	70 000,00 €
Varor	10 000,00 €
Aktier och andelar som tillhör jordbruket	3 500,00 €
	157 501,20 €
+30% av löner	6 000,00 €
Göran Bondes tillgångar:	163 501,20 €
-Skulder	140 000,00 €
Göran Bondes nettoförmögenhet:	23 501,20 €

Figur 1, beräkning av jordbrukets nettoförmögenhet

(Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007)

3.4 Förvärvsinkomst

Efter att kapitalinkomstens andel av inkomsten beaktats i beskattningen återstår resterande förvärvsinkomst. Förvärvsinkomsten är progressiv och består av statsskatt samt de proportionella skatterna som är kommunal- och kyrkoskatt och sjukvårdspremien. Desto högre förvärvsinkomsten är desto högre skatt betalar man till staten. Lön från en arbetsgivare är den vanligaste förvärvsinkomsten, men också arvoden och andra ersättningar och förmåner beskattas som förvärvsinkomst. En jordbruksidkare kan inte betala ut lön till sig själv. En jordbruksidkares skattepliktiga inkomst fastställs på basis av den inkomna företagsinkomsten, enligt det normala systemet där kapitalinkomstdelen först avskiljs och sedan förvärvsinkomstandelen. (Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningen, beskattning av förvärvsinkomster, u.d.)

På förvärvsinkomster betalas kommunalskatt, enligt den skattegrad som den kommun personen som är skriven i. I Finland kan det vara allt mellan 16- och 23 %. Av förvärvsinkomster dras också en sjukförsäkringsavgift som kan vara mellan 0 och 2 %. Hör den skattskyldige till något kyrkligt samfund med beskattningsrätt kan även en kyrkoskatt på 1 till 2 % dras av förvärvsinkomsten. (eTax, u.d.)

Personer som tjänar över 16 900 € betalar också statsskatt det lägsta statskattebeloppet är 6,5 % och det högsta 31,5 %, för att nå upp till den högsta skattegraden behöver man ha förvärvsinkomster på över 73 100,01 €. (Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningens beslut om beräkningsgrunderna för personliga innehållningsprocent för löneinkomst för år 2017, u.d.)

Tabellen nedan visar den av skatteförvaltningen fastställda skalan för inkomstskatt år 2017.

Beskattningsbar förvärvsinkomst vid statsbeskattningen i euro	Procent vid nedre gränsen %
16.900,00 – 19.800,00	6,5 %
19.800,01 – 21.900,00	9,25 %
21.900,01 – 23.000,00	11,25 %
23.000,01 – 25.300,00	16,25 %
25.300,01 – 41 200,00	17,5 %
41 200,01 – 58.600,00	19,5 %
58.600,01 – 73 100,00	21,5 %
73 100,01 -	31,5 %

Figur 2, Skatteförvaltningens inkomstskatteskala, 2017

(Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningens beslut om beräkningsgrunderna för personliga innehållningsprocent för löneinkomst för år 2017, u.d.)

Exempel:

Göran Bonde från Korsholm äger ett jordbruk som år 2017 gör vinst:

40 000,00 €

Utöver inkomsterna från jordbruket har Göran Bonde förtroendeuppdrag som genererar arvoden, arvoden beskattas som förvärvsinkomst och uppgår år 2017 till:

3 300,00 €

Jordbrukets tillgångar är värderade enligt VärderinsL till:

200 000,00 €

Jordbrukets skulder är:

140 000,00 €

Göran Bonde anställer varje högsäsong sommarjobbare och år 2017 betalade han ut löner:

20 000,00 €

Uträkning av beräkningsgrund för kapitalinkomstandel:

Tillgångar	200 000,00 €
-skulder	-140 000,00 €
+30 % av löner	6 000,00 €
	<u>66 000,00 €</u>

20 % av beräkningsgrunden för kapitalinkomstandelen beskattar Göran som kapitalinkomst

Beskattas som kapitalinkomst	<u>13 200,00 €</u>	varav skatt till staten:	3 960,00 €
-------------------------------------	---------------------------	--------------------------	-------------------

Resten av Görans förvärvsinkomster beskattas som förvärvsinkomst:

Inkomst från jordbruket	26 800,00 €		
Övrig inkomst	3 300,00 €		
Beskattas som förvärvsinkomst	<u>30 100,00 €</u>	varav skatt till staten:	1 373,00 €
		till kommun 20,75 %:	6 245,75 €
		till kyrkan 1 %:	301,00 €
		+	
		dagpenningpremie:	475,58 €
			8 395,33 €

Göran Bondes totala skatter blir för år 2017 **12 355,33 €**

(Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningens beslut om beräkningsgrunderna för personliga innehållningsprocent för löneinkomst för år 2017, u.d.)

Figur 3, förvärvs och kapitalinkomster

3.5 Beskattning av beskattningssammanslutningar och personbolag

En jordbrukssammanslutning bestående av två eller flera gårdsbruk gör en gemensam skattedeclaration i sammanslutningens namn. Man drar av alla verksamhetens utgifter och räknar ihop alla verksamhetens inkomster till sammanslutningens bokslut. Beskattningssammanslutningens inkomstkällor kan vara jordbrukets inkomstkälla samt personlig inkomstkälla (övrig verksamhet) och näringsverksamhetens inkomstkälla. Näringsverksamhetens inkomstkälla kan beskattas separat eller helhetsmässigt i sammanslutningens beskattning. I regel används delägarnas arbetsinsats och/eller ägoandel som fördelningsgrund då sammanslutningens inkomst ska fördelas. Man gör en fördelningsöverenskommelse och utgående från den har varje delägare rätt att hantera sammanslutningens gemensamma bankkonton. Då nettoförmögenheten per delägare räknas ut använder man ägarandelen av tillgångarna samt 30 % av de utbetalda lönerna. Efter dessa uträkningar kan delägarnas kapital samt förvärvsinkomst räknas ut i beskattningen. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 18 – 37)

En delägare kan privat erhålla skogsavdrag för skog som denne själv äger. Detta till trots dras avdraget av från sammanslutningens inkomst av i beskattningen. Samma sak gäller avskrivningar för maskiner som en delägare själv äger men som används i sammanslutningens verksamhet. Arbetar delägarna på varandras jordbruk betalas inga löner men arbetar delägarna tillsammans i den enes näringsverksamhet t.ex. byggföretag betalas lön till den andra helt i vanlig kutym. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 18 – 37)

Personbolag, Öb och Kb beskattas långt och mycket på samma sätt som beskattningssammanslutningar. Avtalen och tillgångarna bolagsmännen mellan är tydliga. Inkomstkällorna i personbolag delas till skillnad från beskattningssammanslutningar upp i tre olika delar också i beskattningen, vilket medför scenariot att en inkomstkälla kan vara positiv och en annan negativ det vill säga göra förlust. En person kan ha flera olika näringsverksamhetskällor i olika firmor och näringsammanslutningar. För delägaren kvitteras vinster och förluster så att de slås ihop och summan sedan beskattas. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 18 – 37)

3.6 Samfundsskatt, lön eller dividend

Juridiska personer, så som andelslag och aktiebolag, betalar en platt skatt om 20 % på företagsvinsten. Beskattningen av vinsten är helt skild från aktieägarnas privata

beskattning. Den beskattningsbara inkomsten beräknas genom att man tar de skattepliktiga inkomsterna minus de avdragbara utgifterna. Som beräkningsgrund kan bokföringen användas. Det bör dock påpekas att det bokföringsmässiga resultatet och den beskattningsbara inkomsten räknas olika och därmed och avviker från varandras resultat. Aktiebolag som idkar näringsverksamhet eller jordbruk betalar också rundradioskatt om den beskattningsbara inkomsten överskrider 50 000 € under det gångna skatteåret. Rundradioskatten är 140€ + 0,35 % av den beskattningsbara inkomst som överskrider 50 000€ (Skatteförvaltningen, Skatteförvaltningen, inkomstbeskattning - aktebolag och andelslag, u.d.)

Konventionellt jordbruk räknas inte som näringsverksamhet förutom i specialfall. Jordbruk i aktiebolagsform har såväl för- som nackdelar. Fördelarna är främst om jordbruket är lönsamt i beskattningen eller om delägarna inte är i regelbundet behov av att lyfta lön (delägaren har andra inkomster). I aktiebolagsform är det förmånligare att investera och öka nettoförmögenheten eftersom samfundsskatten är lägre och vinsten därmed beskattas lägre. Eftersom aktiebolag inte har något privathushåll eller någon familj tillämpas inte GårdsSkI på aktiebolag, det är NärSkI som gäller. Detta i sin tur leder till att produkter som används för delägaren privat inte är skattefria likt i andra bolagsformer. För att kunna använda t.ex. köttprodukter producerade av ett aktiebolag behöver delägaren betala ett skäligt pris till aktiebolaget för att inte åka på skattepåföljder. Driftreserveringar är inte tillåtna i näringsbeskattningen och skogsavdrag ges inte heller till aktiebolag. I regel kan man hävda att det i mån av möjlighet är lönsamt att hålla skogsbruket utanför aktiebolaget och behålla skogen i privat ägo. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 18 – 37)

En aktiebolagsägare som arbetar i bolaget har två olika möjligheter att lyfta pengar ur bolaget. Det ena sättet är genom att betala lön, skälig lön för utfört arbete. Lönen beskattas då som förvärvsinkomst som från vilken arbetsgivare som helst, för bolagets del är också utbetald lön avdragsgiltig i beskattningen. Förutsatt att bolaget vid räkenskapsperiodens slut, efter att skatterna betalats, har vinstmedel att dela ut kan också dividend utbetalas. Dividenden är lönsam om nettoförmögenheten är hög, då 8 % av nettoförmögenheten kan betalas skattefritt med en 7,5 % förskottsinnehållning till aktieägaren. Nedan tre olika exempel på hur en aktieägare som äger 100 % av aktierna i bolaget med en nettoförmögenhet på 52 500 € kan fördela 50 000 € som han under året vill lyfta från bolaget till sin privata ekonomi. (Paperless, 2016)

Laskelma 1. Palkkaa 40 000 euroa, osinkoa 10 000 euroa		
Yhtiön nettovarallisuus 52 500 euroa		
Palkkaa	40 000,00	
Osinkoa	10 000,00	
Osakkaan verot		
Palkan verotus noin 27,5%		11 000,00
Osinko 8 % nettovarallisuudesta	4 200,00	
josta verot		315,00
Loput 75% ansiotulona, verojen osuus		1 087,50
Osakkaan verot yhteensä		12 402,50
Yhtiön verot		
10 000 euron tuloksesta maksettu 20% yhtiövero		2 500,00
Yhtiön ja osakkaan verot yhteensä		14 902,50

Figur 4, exempel 1 dividend eller lön. paperiton.info

I figur 1 lyfter aktieägaren 40 000 € i lön och 10 000 € i dividend. För lönen betalar löntagaren som i det här fallet är aktieägare 11 000 € skatt på förvärvsinkomst. Då nettoförmögenheten är 52 500 €, är 8 % av nettoförmögenheten som kan delas ut skattefritt, 4200 € minus 7,5 % 315 € förskottsinnehållning. Av de resterande 5800 € som utbetalas som dividend och överstiger 8 % av bolagets nettoförmögenhet dras 435 € av som förskottsinnehållning. 75 % av dividenden är skattefri och 25 % skattepliktig kapitalinkomst. Summan av löne- och dividendmottagarens skatter uppgår till 12 402,50 €. Summan som blir utdelad som dividend är redan i och med samfundsskatten en gång beskattad vilket gör att företagets och ägarens totala skatt uppgår till 14 902,50 € (Paperless,2016)

Laskelma 2. Palkkaa 45 800 euroa, osinkoa 4 200,00		
Yhtiön nettovarallisuus 52 500 euroa		
Palkkaa	45 800,00	
Osinkoa	4 200,00	
Osakkaan verot		
Palkan verotus noin 27,5%		12 595,00
Osinko 8 % nettovarallisuudesta	4 200,00	
josta verot		315,00
Loput 75% ansiotulona, verojen osuus		0,00
Osakkaan verot yhteensä		12 910,00
Yhtiön verot		
4200 euron tuloksesta maksettu 20 % yhtiövero		1 050,00
Yhtiön ja osakkaan verot yhteensä		13 960,00

Figur 5, exempel 2 dividend eller lön. paperiton.info

I figur två väljer aktieägaren att endast lyfta dividend utgående från 8 % av nettoförmögenheten. 4200 € som inte beskattas. Resten väljer aktieägaren att lyfta som lön och beskatta i privatekonomin som förvärvsinkomst. I och med att skattesatsen på förvärvsinkomsten inte är högre än 27,5 % blir företagets och aktieägarens totala skattebelopp lägre än i det tidigare exemplet där en större summa lyftes som dividend. (Paperless, 2016)

Laskelma 3. 50 000 euroa osinkoa		
Yhtiön nettovarallisuus 52 500 euroa		
Palkkaa	0,00	
Osinkoa	50 000,00	
Osakkaan verot		
Palkan verotus noin 22,5%		0,00
Osinko 8 % nettovarallisuudesta	4 200,00	
josta verot		315,00
Loput 75% ansiotulona, verojen osuus		7 728,75
Osakkaan verot yhteensä		8 043,75
Yhtiön verot		
50 000 euron tuloksesta maksettu 20% yhtiövero		12 500,00
Yhtiön ja osakkaan verot yhteensä		20 543,75

Figur 6, exempel 3 dividend eller lön. paperiton.info

I det tredje exemplet väljer aktieägaren att endast lyfta dividend. 4200 € kan i och med 8 % av nettoförmögenheten fortfarande lyftas skattefritt, och av resterande del är 75 % skattefri och 25 % skattepliktig kapitalinkomst. I och med att inga löner utbetalas kan heller inga såna dras av i bolagsbeskattningen. Det betyder att företagets vinst ökar och därmed också summan av samfundsskatt, vilket är tydligt i detta exempel. (Paperless, 2016)

Enligt Paperless Oy:s bokförare Anu och Anne som står bakom de ovanstående tabellerna är det förmånligaste för både företaget och aktieägaren (som i det här fallet är samma person) att lyfta lön enda upp till det att skatteprocenten hålls under 26 % det vill säga ca 35 000 € - 40 000 € beroende på vilken kommun löntagaren är bosatt i. Dividend rekommenderas att lyfta det skattefria 8 % av nettoförmögenheten om vinstmedel finns tillgodo. Behöver man inte lyfta mer lön eller dividend kan vinstmedel alltid hållas i företaget för kommande år och eller för expanderings. Behöver eller vill aktieägaren lyfta mer än det förmånliga 26 % beskattade förvärvsinkomsten via lönen blir dividend ett lönsammare alternativ, förutsatt att det finns vinstmedel att dela ut. (Paperless, 2016)

3.7 Juridiska plikter

En enskild näringsidkare som bedriver gårdsbruk kan ha enkel bokföring. Lagen fodrar inte dubbel bokföring och mervärdesskatten betalas endast en gång i året. För aktiebolag är byråkratin såväl externt som internt mycket mer omfattande. Aktiebolag behöver förutom att hålla årlig bolagsstämma också hålla styrelsemöten varje år och protokoll från dessa behöver förstås sparas. I den externa redovisningen kräver aktiebolagslagen att lantbruk i aktiebolagsform betalar mervärdesskatt likt alla andra aktiebolag varje månad. På årsbasis betalar man inte mer eller mindre mervärdesskatt som aktiebolag, men om man inte sköter bokföringen själv uppstår lätt tilläggskostnader i form av ökat behov av köpta tjänster. Revisionsgranskning krävs i aktiebolagsform om två av tre kriterier uppfylls. Kriterierna är att balansens totala summa överskrider 100 000 €, omsättningen överskrider 200 000 € och om företaget har 3 eller fler anställda. (Hannele Lehtinen, 2013)

3.8 Socialskydd och pension

Det finns tre olika typer av lagstadgade pensionsförsäkringar som berör lantbruk i Finland, LFöPL (lantbruksföretagarpensions)-, FöPL (företagarpensions)- och ArPL(arbetstagar pensions) försäkring. LFöPL försäkringen är den för de flesta lantbruk vanligaste pensionsförsäkringen som lyder under lagen om pension för lantbruksföretagare. LFöPL försäkringen gäller lantbrukare med lantbruk som har verksamhet som driver gårdsbruksverksamhet, dess make/maka, sambo, samt familjemedlem förutsatt att familjemedlemmen är mantalsskriven på gården. LFöPL-försäkringen är obligatorisk om lantbrukaren som bedriver gårdsbruk på en gårdsbruksenhet med minst fem LFöPL-hektar åker och skog. Dessutom måste jordbrukets årliga LFöPL-inkomst vara minst 3822,63 €. Försäkringen kan i alla fall tecknas frivilligt förutsatt att man bedriver gårdsbruksverksamhet. (LPA, 2017)

LFöPL-inkomsten är värdet på den arbetsinsats den försäkrade utför på sin gård. Storleken på inkomsten varierar beroende på åkermarkens och skogen areal. I praktiken kan lantbruksföretagaren väldigt självständigt bestämma storleken på LFöPL-inkomsten utgående från företagarens behov. Är lantbruket bara en bisyssla och lantbruksföretagaren från någon annan arbetsgivare pension försäkras kan det vara aktuellt att sänka LFöPL-inkomsten för att inte behöva betala höga försäkringspremier, eftersom LFöPL-inkomsten styr försäkringspremien och avgifter för vikariehjälp. Man kan också vilja ha en så hög LFöPL-inkomst som möjligt eftersom inkomsten styr alla pensioner, ersättningar,

arbetslöshetsavgifter och dagpenningar från FPA, t.ex. vid sjukdomsfall. LFöPL-försäkrade omfattas av LPA tryggheten som har som uppgift att trygga den försäkrades utkomst i alla olika livssituationer. LPA har ansvar att erbjuda och verkställa avbytarservice i hela landet. I den obligatoriska LFöPL-försäkringen ingår per automatik en obligatorisk olycksfallsförsäkring som ersätter för olycksfall som skett i lantbruksarbete. Man kan också utvidga försäkringen med en frivillig fritidsolycksfallsförsäkring som täcker olyckor som skett på fritiden eller i privathushållet. Omfattas man inte av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen kan man teckna en frivillig sådan. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 51 – 61)

Uppfylls inte kraven för LFöPL-försäkring t.ex. om det inte existerar åkermark i företaget eller om verksamheten ses som näringsverksamhet t.ex. mjölkproduktion i aktiebolag tecknas antingen en vanlig FöPL-försäkring, ofta dubbelt dyrare än en LFöPL-försäkring eller en ArPL-försäkring för arbetstagare. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 51 – 61)

Bilden nedan beskriver kriterier för övriga än enskild jordbruksidkares bolagsformer för att erhålla rätt att teckna LFöPL-försäkring (LPA,

Verksamhet i bolagsform

Om gårdsbruk, fiske eller renskötsel bedrivs i bolagsform lönar det sig alltid att reda ut om verksamheten hör till LFÖPL-försäkringen.

Sammanlutningar

De som bedriver gårdsbruk i en sammanslutning försäkras som företagare enligt LFÖPL. Sammanslutningen kan vara till exempel en gård som två eller flera personer äger eller arrenderar tillsammans. Delägarrens make/maka och familjemedlemmar kan också försäkras om de deltar i arbetet på gården.

Öppet bolag och kommanditbolag

En ansvarig bolagsman i ett öppet bolag eller kommanditbolag hör till LFÖPL-försäkringen förutsatt att bolagsmannen är personligen ansvarig för bolagets förpliktelser och åtaganden. Delägarrens make/maka och familjemedlemmar kan också försäkras om de deltar i arbetet på gården.

Aktiebolag

En delägare som arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag kan försäkras som företagare om verksamheten beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk (GårdsSk).

För att kunna försäkras måste delägaren antingen **ensam** inneha mer än 30 procent av bolagets aktiekapital eller av det röstetal som aktierna medför eller **tillsammans** med sin make/maka eller sambo eller sin i samma hushåll bosatta nära släkting i rätt upp- eller nedstigande led inneha mer än 50 procent av bolagets aktiekapital eller av det röstetal som aktierna medför.

Delägarrens make eller maka kan försäkras som delägare i aktiebolaget om han eller hon äger minst en aktie.

2017)

Figur 7, Bild från lpa.fi om LFöPL- I olika bolagsformer

(LPA, 2017)

Exempel på aktiebolag

Exempel 1

Två bröder har en jordbrukssammanslutning som ombildas till ett aktiebolag. Bröderna omfattas (från ingången av 2011) av LFÖPL-försäkringen även för sin verksamhet i bolaget, om vardera äger mer än 30 % av aktierna och är i ledande ställning. Om bolaget har en förvärvskälla som beskattas som näringsverksamhet, hör bröderna till FöPL-försäkringen gällande om den verksamheten.

Exempel 2

Ett aktiebolag som bedriver jordbruk har fyra delägare: mor, far och två barn, som alla bor i samma hushåll och äger lika stora andelar i bolaget. Alla är i ledande ställning. De kan alla LFÖPL-försäkras. När det ena barnet flyttar bort från det gemensamma hushållet upphör detta barns LFÖPL-försäkring.

Om även det andra barnet flyttar bort från det gemensamma hushållet så upphör allas LFÖPL-försäkringar, eftersom ingen äger mer än 30 % av aktierna ensam eller mer än 50 % tillsammans med sin make eller ett barn eller en förälder som bor i samma hushåll.

En lösning för fortsatt försäkring är att någon i familjen köper så mycket aktier av de andra att han eller hon innehar mer än 30 % av aktierna eller av röstetalet. Då kan denna person ha LFÖPL-försäkring.

Figur 8, Exempel på aktiebolag

3.9 Skillnader i stöd

Alla europeiska länder stöder och reglerar jordbruket för att trygga livsmedelsproduktionen, hålla rimliga konsumentpriser. Stöden delas in i olika stöddelar där EU:s andel är den största. Stöden kan delas in i EU-finansierade direktstöd, delvis EU-finansierade stöd i programmet för utveckling av landsbygden och nationellt finansierade stöd. En jordbrukare lyfter oftast fler olika stöd som baserar sig på djur och åkerareal. Varje stödform har sina egna krav som jordbrukaren bör uppfylla. EU-förordningarna styr medlemsländernas jordbrukspolitik och Europeiska (MAVI, u.d.)a kommissionen fastställer noggranna verkställighetsregler. Det betyder att Finland, endast i kommissionen, kan påverka EU-förordningarna som styr jordbruksstöden. För Finlands del kompletteras EU-stöden med nationella stöd avsedda för Finlands specialförhållanden samt produktionsdjurens välbefinnande och ekologisk produktion. Även dessa har godkänts av EU-kommissionen. (skogsbruksministeriet, 2017)

Investerings- och produktionsstöden har en stor inverkan på lantbrukens lönsamhet i Finland. Huvudregeln är att såväl fysiska som juridiska personer kan erhålla jordbruksstöd. Viktigt att tänka på är att vissa åkerarealsbaserade stöd endast fås av husdjursgårdar. Det vill säga, delar man upp en husdjursgård så att djurproduktion blir aktiebolag, men

åkerarealen kvarstår under den enskilda näringsidkaren, tappar jordbrukaren automatiskt sin husdjursförhöjning på åkerarealsstöden. Bild nedan: (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, s. 62)

Kompensationsersättning, husdjursförhöjning 0,35
djurenheter /ha

Mjölkgård C-regionen 50 mjölkkor + rekrytering 25 ungdjur 100 ha
Medeltal 65 djurenheter
0,65 = djurenheter /
ha

Enskild näringsidkare, får stöd som husdjursgård
100*277 € = 27 700,00 €

Mjölproduktionen i Aktiebolag fristående utan åkermark
= ingen förhöjning på kompensationsbidraget
6 000,00 € mindre
100*60 € = stöd

Ersättningsnivåer

Stödregion	€/ha Medfin. + Nat. andel	€/ha Förhöjning	Sammanlagt €/ha Växtodlingsgård/ Husdjursgård
AB-regionen	217	60	217 / 277
C-regionen	242	60	242 / 302

Figur 9, Uträkningar enligt MAVI:s tabell (MAVI, u.d.)

Landsbygdsverket MAVI som betalar ut stöden i Finland säger att undantag där man räknar djur till kompensationsförhöjningen från en annan sammanslutning, t.ex. aktiebolag kan göras. Det fodrar att beslutanderätten i aktiebolaget finns hos den som erhåller kompensationsförhöjningen och att ansökan görs separat. Samma djur kan inte generera förhöjning till flera gårdar. (MAVI, u.d.)

4 Bolagisering

Själva grundandet av ett bolag är inte speciellt avancerat. Det börjar med att man fattar beslut om att starta ett företag, gör upp en affärsplan, väljer bolagsform, skickar behövliga ansökningar till myndigheter. Man organiserar företagets ekonomiförvaltning och försäkringsskydd och slutligen startar man verksamheten. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 8 – 9). Orsaken till bolagisering är oftast beskattningsmässig, företagaren vill betala så låg skatt som möjligt. Endast beskattningsmässiga grunder godkänns dock inte av skatteförvaltningen som orsak för bolagisering. I praktiken godkänns bolagiseringen i de flesta fall eftersom verksamhetens omfattning kan ses som vägande skäl för bolagisering. Vanligtvis är det bara stora gårdar med stor omsättning och höga risker som tänker sig att bolagisera. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 66 – 67)

I Finland har det de senaste åren gjorts ca 30 – 50 bolagiseringar av lantbruk per år. Det har i regel varit frågan om större gårdsbruksenheter, ofta broiler- eller svingårdar, många i södra och västra Finland. En orsak till bolagisering kan ses i underlättad skuldhantering i och med att företaget betalar lägre skatt. I och med noggrannare och mer utförlig redovisning som aktiebolag kräver, får företagaren en mycket bättre helhetsbild av hur företagets ekonomi löper. En balansräkning ger också en bättre bild av företagets soliditet vilket kan underlätta företaget att få tilläggsån hos banken som ser aktiebolaget som en trovärdigare kund. (Virtanen, 2016)

Bolagisering kan göras på fyra olika sätt, ett sätt är att hela verksamheten och gården flyttar från tidigare bolagsform till aktiebolag. Ett annat sätt är att delar av verksamheten bolagiseras, t.ex. en maskinring grundas eller försäljningen av gårdens produkter flyttas till aktiebolaget. Det tredje sättet är två befintliga företag, delvis eller helt, grundar ett aktiebolag. Det kan vara frågan om hela lantbruk, gemensamma torkar, maskinringar eller två eller fler gårdar som startar upp smågrisuppfödning. Det fjärde sättet är att man från grunden helt utan tidigare verksamhet startar upp ny verksamhet i aktiebolagsform. (Yhtiöwiki, u.d.)

Bolagisering kräver lång och genomtänkt planering. Förutom den beskattningsbara inkomsten finns det många andra faktorer som behöver beaktas. Dessa är bland annat lantbrukets skuldsättning, kortsiktiga och långsiktiga plan för nettoförmögenheten samt om man fortsätter som enskild näringsidkare eller går över till aktiebolag. Företagarens eller företagens övriga inkomster och behov av lön eller dividend, företagets framtidsprognoser och investeringsplaner samt eventuella kommande generationsväxlingar eller försäljning. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 66 – 67)

Bolagiseringsprocessen tar ca 3 – 6 månader, från att man bestämt sig att bolagisera. Det rekommenderas att man gör bolagiseringen mitt i året t.ex. mellan maj och september. Före bolagiseringen är genomförd lönar det sig att köpa in nästa års gödning, utsäde, bränsle och produktionsdjur eftersom dessa efter bolagiseringen direkt flyttas till balansen som tillgångar och så fort nästa räkenskapsperiod inleds kan börja generera vinst till aktiebolaget. (Virtanen, 2016)

Generationsväxlar man lantbruket samtidigt som man bolagiserar löns det att flytta över hela verksamheten till det nya bolaget. Gör man så undviker man överlåtelseskatten på 4% enligt år 2018 föreslagen lagstiftning. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, s. 66) Är värdet på tillgångarna t.ex. 1 miljon betyder det att företagaren blir tvungen att betala skatt upp till 40 000 € på egendom han redan äger. I en regeringsproposition som kommer att behandlas senhösten 2017 föreslår regeringen att denna överlåtelseskatt skall slopas för att sporra till ändring till aktiebolagsform. (Anne Sigg, bondeföretagaren ÖSL, 2017)

Lönsamheten med bolagisering kan i många fall nås där den beskattningsbara förvärvsinkomsten per företagare på lång sikt årligen uppgår till minst 50 000 €. Hög nettoförmögenhet, och med det hög andel skattefri dividend, kan förorda bolagisering. Lantbruk i aktiebolagsform kan ses förmånligt om en stor del av resultatet kan bli kvar i bolaget och privathushållet nöjer sig med den andel av inkomsterna som kan betalas ut i form av skattefri dividend. Kan man med de medel som blir kvar i bolaget sköta amorteringar och öka investeringarna ökar med tiden nettoförmögenheten och då också andelen skattefri dividend. Lönsamheten i bolagisering minskar om man måste betala mer än 9 % av nettoförmögenheten som dividend. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 68 – 69)

Bolagisering medför mera byråkrati och en del risker. Bolagsmöten, styrelsemöten och månatlig mervärdesskatteredovisning ökar arbetsbördan och skapar tilläggskostnader. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, s. 67) Till riskerna med bolagisering kan räknas risken att bolagets lönsamhet försämras. Förändringar i företagsverksamheten eller företagarfamiljen kan också leda till att det man i bolagiseringskedje planerat inte fortsätter att gälla. Lagstiftning och stödkrav kan med åren också förändras, både till det bättre och till det sämre för företagaren. (Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2007, ss. 74 – 75)

En viktigt aspekt man behöver tänka på då man funderar på bolagisering är hur man som privatperson i framtiden ska klara av kommande större privata investeringar, t.ex. inköp av bil. Från ett aktiebolag går det inte att lyfta privatuttag så som det går från ett vanligt lantbruk som drivs av en enskild näringsidkare. Att låta skogen bli kvar i privat ägo kan vara räddningen i eventuella situationer där den privata ekonomin behöver en större summa pengar. (Virtanen, 2016)

5 Intervjuer med lantbrukare

Intervjuer: 8 st	% svarade Ja	% svarade nej
Äger över 50 ha åker	62,5 %	37,5 %
Brukar över 50 ha åker	87,7 %	12,5 %
Äger över 50 ha skog	100 %	0 %
Blandad produktion, t.ex. djur, spannmål eller specialväxter	87,5 %	12,5 %
Entreprenadverksamhet i lantbruket	50 %	50 %
Har anställda	50 %	50 %
Omsättning över 150 000 €	62,5 %	37,5 %
Vinst över 40000 € / delägare	50 %	50 %
Skulder över 20 000 €	62,5 %	37,5 %
Skulder över 200 000 €	37,5 %	62,5 %
Har funderat på att bolagisera	37,5 %	62,5 %
Tror det skulle löna sig att bolagisera idag	0 %	100 %
Ser bolagisering som ett alternativ i framtiden	50 %	50 %
Vill lära sig mer om bolagisering	75 %	25 %

Figur 10, Intervjusvar I tabell

För att på ett så bra sätt som möjligt kunna välja ut de viktigaste frågorna till broschyren som Österbottens svenska lantbrukssällskap beställt, har intervjuer med lantbrukare gjorts. Intervjuobjekten har tillsammans med uppdragsgivaren valts ut, de utvalda sitter alla i styrelsen för Österbottens svenska lantbrukssällskap och representerar bland annat olika åldrar, kön, produktionsinriktningar, storlek och lönsamhet. Här i examensarbetet hålls intervjuobjekten anonyma. I styrelsen för Österbottens svenska lantbrukssällskap sitter 10 personer, varav 8 har svarat på intervjufrågorna per telefon. Intervjufrågorna var 5 – 6 stycken, beroende på vilka svar som gavs. Följdfrågor ställdes och resultatet finns som en figur nedan i examensarbetet. Frågorna som alla intervjuade fick vad följande:

5.1 Vilken form av lantbruk bedriver ni?

Frågan ställdes för att ta redan på bolagsform, produktionsinriktning, ägarstruktur, åker- och skogsareal, eventuell övrig entreprenadverksamhet, anställda osv. Föga överraskande var samtliga intervjuade enskilda näringsidkare tillsammans med make/maka eller helt ensamma. 88 % av bönderna brukar över 50 ha åker och majoriteten äger också största

delen själva. Samtliga intervjuade äger över 100 ha skog vilket betyder att samtliga något år haft höga inkomster från skogsbruket. Hela 88 % av de intervjuade har blandad produktion. Med blandad produktion avses att de förutom t.ex. spannmål odlar någon form av specialgröda eller idkar djurnäring. 50 % av bönderna får extra inkomster i form av olik form av entreprenadverksamhet. 50 % av bönderna har anställda, åtminstone vid högsäsong.

5.2 Omsättning, vinst och skuldsättningsgrad?

Frågan om omsättning, vinst och skuldsättningsgrad är intervjuernas känsligaste frågor och också orsaken till att personerna och företagen hålls anonyma. Efter att 8 personer berättat om sina finansiella situationer och utmaningar står det klart att jordbrukens omsättning, lönsamhet och skuldsättning varierar i väldigt stor utsträckning. Häpnadsväckande var att många av bönderna fick leta fram bokslutet för att ta reda på fjolårets omsättning då många inte kom ihåg vad företaget omsätter. Vinsten och lönsamheten varierade mycket, den med högst vinst redovisade ca 80 000 € och för de med sämst resultat redovisas nätt och jämt ett positivt resultat, vilket väl återspeglar nationell statistik över lantbrukens lönsamhet. Många rör sig kring 40 000 € i medeltal. Något definitivt samband mellan de företag som visar över 40 000 € per räkenskapsperiod kom inte fram, men högre omsättning och större produktion kan eventuellt ses som viktig faktor för större vinst. Skulderna hos bönderna varierade mycket, från lån nästan upp till miljonklassen till helt skuldfria gårdar. Något samband mellan storlek i lån och lönsamhet gav intervjuerna inte.

5.3 Har du funderat på att bolagisera ditt eller delar av ditt lantbruk?

Den intressantaste frågan och de intressantaste svaren gavs i det här skedet. Endast 3/8 svarade ja någon gång. 1/8 svarade att hen gör det två gånger per dag. I diskussionerna med bönderna kom också fram att det var de som funderade på större investeringar och eventuella generationsväxling med utvidgad verksamhet som hade tänkt tanken. Alla intervjuade ansåg dock att man med den kunskap, den produktion eller den skuldsättningen de i nuläget har inte lönsamt skulle kunna bolagisera. Bristande kunskap om bolagisering och rädsla för ökad byråkrati och krångligare redovisning genomsyrade diskussionerna med bönderna som alla erkände att de i nuläget vet för lite om jordbruk i aktiebolagsform. Många var intresserade av att lära sig mer.

5.4 Om ja på tidigare frågan, varför? Varför har det inte gjorts, vilken kunskap fattas? Antal ägare?

Av de tre som svarade jakande på frågan om de funderat på bolagisering var det de större jordbruken med hög omsättning samt en med en finansiellt intresserad familjemedlem som fick denna följdfråga. Alla tre var övertygade om att det i nuläget inte var aktuellt med bolagisering, antingen på grund av negativ nettoförmögenhet eller allt för låg vinst per delägare. De som svarade ja var inte rädda för ökad byråkrati, men allihopa ansåg sig behöva lära sig mer om bolagisering och vad jordbruk i aktiebolagsform i praktiken skulle betyda.

5.5 Om nej, varför inte?

5/8 hade inte funderat på bolagisering. Alla erkände att största orsaken är bristande kunskap i ämnet. Alla svarade att det skulle öka byråkratin och bli krångligare. I svaren märktes klart och tydligt att en kombination av låg lönsamhet, bristande kunskap samt en allmän rädsla för ökad byråkrati och redovisning och även tidsbrist var avgörande faktorer till att väldigt få överhuvudtaget tänkt tanken att överväga en bolagisering.

5.6 Vilka kriterier tror du att ditt lantbruk borde uppfylla för att lönsamt kunna bolagisera?

Frågan ställdes i slutet av intervjun för att testa böndernas kunskap om bolagisering för att i sin tur kunna välja ut de viktigaste hörnstenarna för broschyren. Många nämnde direkt att omsättningen borde vara mycket större, förvånande nog var det mer diskussion om omsättning än om vinst och lönsamhet. Skatteprocenter och nettoförmögenhet kom väldigt sällan till tals. Någon nämnde att skulderna behöver halveras. En bonde tyckte att ett alternativ där hen tillsammans med någon annan skulle bolagisera maskinerna för att kunna förbättra maskinparken var en eventuell lösning i framtiden, och någon nämnde också att eventuellt bolagisera skogen eller djurproduktionen vid eventuell utvidgning av produktion.

5.7 Sammanfattning av intervjuer

Intervjuerna gav en bra bild på situationerna ute på lantbruken i Finland. Av de jordbruk jag intervjuade ser jag potentiellt maximalt två stycken som i framtiden kan komma att bolagiseras med de framtidsplaner som bönderna antydde på. Fast än kunskapsbrist i de flesta fall kom fram var de flesta lantbruk så olönsamma att en bolagisering inte på något sätt skulle vara lönsam. Jag tycker det var förvånande att endast en nämnde att en maskinring som aktiebolag skulle vara en idé. Hälften av bönderna antydde att de ser bolagisering som ett alternativ i framtiden, inte nödvändigtvis för sig själv, utan för jordbruken i allmänhet. Hela 75 % var ändå intresserade att få lära sig mer om bolagisering och tyckte att det är bra att en grundläggande broschyr endast om bolagisering görs. Av de som intervjuades var det flera som frågade om examensarbetet kunde presenteras som inledning på något möte.

6 Resultatredovisning

Efter forskning och intervjuer i anslutning till examensarbetet får man en ganska klar bild av det ekonomiska läget på jordbruken i Finland. Gårdarna är väldigt olika och man kan klart säga att det inte finns två likadana jordbruk. Olika bolagsformer, skatteplaneringsmetoder, lönsamhet och investeringsplaner visas i praktiken eller i boksluten. Bolagisering av ett lantbruk måste räknas och noggrant övervägas från gård till gård. Man ser att staten i och med ändrad politik gått in för att gynna bolagisering i och större enheter, vilket i sin tur kommer att leda till att trenden med ökat antal lantbruk i aktiebolagsform troligtvis kommer att fortsätta samtidigt som det totala antalet lantbruk kommer att fortsätta minska. Slopade överlåtelseskatt är ett sätt att sporra bolagisering. Månatlig momsredovisning, risk eller krav på att behöva byta bort LFöPL-försäkringar mot ArPL- och FöPL-försäkringar som kostar mer kommer också i fortsättningen att bromsa upp lantbruk som går i bolagiseringstankar.

6.1 Dessa lantbruk lönar det sig inte att bolagisera

Av Finlands 50 000 jordbruk kan man gott och väl säga att de flesta inte skulle öka sin lönsamhet om de valde att ändra bolagsform till aktiebolag. För de flesta skulle den ökade byråkratin samt ogynnsamma beskattningsstrukturer leda till minskad lönsamhet. Enligt Statistikcentralens databas Luke var de finländska jordbrukens företagsvinst år 2016 i medeltal 15 500 € och 2017 förutspår man en minskning i lönsamheten till 13 000 €. (Luke, Luke, lönsamhet, u.d.)

Tumregeln man redan länge talat om, är att företagsvinsten bör uppgå till minst 50 000 € / företagare gäller i regel fortfarande och eftersom att de flesta lantbruk inte helst visar nära på en sådana vinster kommer bolagiseringsboomen att framskrida långsamt, sakta, men säkert. Äldre jordbrukare kan ofta också ses som mer konservativa till förändring är yngre och mycket troligt är att den största delen av kommande lantbruksaktiebolag kommer drivas av unga bönder med högre utbildningsnivå. En annan utmaning för de lantbruk som idag drivs med god vinst är skuldernas storlek. Nettoförmögenheten på lantbruken är ofta negativ på grund av skulder samt det ogynnsamma sättet att räkna åkerarealens värde. De lantbruk som redan i dag slutat växa och minimerat investeringarna och ändå inte visar ett högt resultat kommer nog aldrig ges fördelar i och med bolagisering. I bolagisering av befintlig verksamhet lönar det sig sällan att bolagisera skogsbruket i och med den direkta förlusten i slopat skogsavdrag.

6.2 Dessa lantbruk kan bolagisera

Alla kan bolagisera, men det är väldigt få kanske bara några tusen lantbruk som med dagens struktur och lagstiftning skulle gynnas av en bolagisering. De få lantbruk som visar högt resultat, har investerat och planerar fortsätta investera bör dock se över möjligheterna. Man kan inte för många gånger nämna att vart och ett lantbruk är olikt och något entydigt rätt eller fel då det kommer till lönsam bolagisering finns inte. Bolagisering av delar av lantbruken eller vid nyetableringar kommer garanterat bli vanligare. Olika maskinringar i aktiebolagsform kommer också öka. Lantbrukare i Finland skulle kunna minska på egna kostnader och investeringar genom att samarbeta mera med andra lantbrukare. Olika maskinringar där aktiebolaget äger, servar och hyr ut maskinerna kommer bli vanligare och på så sätt ett alternativ för var och en lantbrukare, oberoende lönsamhet på det egna lantbruket. Nyetableringar av djurstall, framförallt etableringarna, sker med två eller flera ägare som inte är släkt kan också vara ett bra alternativ. Aktiebolagens fördel i hur man delar på riskerna samt hur beslutsfattande sker är klart mycket mer fördelaktigt än för andra bolagsformer.

7 Slutdiskussion – då lönar det sig att bolagisera

Det går inte att säga entydigt när det lönar sig att bolagisera ett befintligt lantbruk. De olika faktorerna som i examensarbetet kommit upp spelar alla roll då man fattar beslut om en bolagisering eventuellt skulle vara lönsamt. God lönsamhet, hög nettoförmögenhet och en vilja att växa är grundpelare för en lyckad bolagisering. Startar man upp en ny verksamhet bör bolagisering också övervägas, och alternativ som personbolag behöver också utredas om man är fler än en som grundar bolaget. Till uppdragsgivaren för det här examensarbetet uppgörs, utgående arbetet, en broschyr med de väsentligaste punkterna om bolagisering av lantbruk. Innehållet i examensarbetet är jämfört med det material uppdragsgivaren tidigare använt sig av i rådgivningen för lantbrukare, uppdaterad till att stämma överens med dagens lagstiftning och nulägesituationerna på lantbruk i Finland. Uppdragsgivaren kommer i och med arbetet att bättre kunna vara redo för att svara på frågor om bolagisering och ge effektivare rådgivning i en fråga som blir mer och mer aktuell i det finländska lantbruket. En lantbrukare med mycket skog eller andra inkomster än de direkt till lantbruket förknippade inkomsterna, kan eventuellt lönsamt bolagisera lantbruket också med mindre vinst än 50 000 € per företagare om framtidsplanerna är att öka verksamheten. Skogen och de övriga inkomsterna fortsätter då generera inkomst till privata ekonomin som fortfarande säkert finansierar dagliga utgifter samtidigt som aktiebolaget kan växa för att i framtiden vara ännu mer vinstbringande.

7.1 Reabilitet och validitet

Examensarbetet har en god reabilitet och validitet, frågan om när det lönar sig att bolagisera, eller åtminstone när det inte lönar sig får svar i examensarbetets teoridel. Redan i början av processen stod det klart att varenda en gård måste bedömas och räknas skilt innan man kan avgöra om en bolagisering är lönsam. Intervjufrågorna och svaren är valida eftersom bönderna jag intervjuade ärligt svarade på de frågor jag ställde, mycket säkert eftersom jag, tack vare min yrkesbakgrund inom lantbruket, är bekant med de flesta. Källorna jag använt är många och mycket bra. Många av källorna jag använt har varit delvis föråldrade och har behövts uppdaterats med ny lagstiftning som enkelt hittats på skatteförvaltningens hemsida och på finlex.fi som samlar lagar. Regeringspropositionen om överlåtelseskatt har inte ännu behandlats i riksdagen och är det största osäkerhetsmomentet i examensarbetet. Dock torde den gå igenom i och med att regeringsprogrammet har en skrivelse som förordar slopandet och eftersom att flera

oppositionspartier också uppgett att de stöder regeringens förslag är det troliga att lagen ändras till bolagiseringens fördel redan vid årsskiftet.

7.2 Förslag till fortsatt forskning

I frågan om bolagisering kan man forska vidare hur mycket som helst. Exempelgårdar där man tydligt pekar ut för- och nackdelar skulle vara mitt förslag på fortsatt forskning. Man kunde också forska i de gårdar som bolagiserat och se på om det varit lönsamt eller inte. Jämförelser med andra länder skulle också vara intressant att forska vidare i.

8 Figurförteckning

Figur 1, beräkning av jordbrukets nettoförmögenhet.....	13
Figur 2, Skatteförvaltningens inkomstskatteskala, 2017	15
Figur 3, förvärvs och kapitalinkomster.....	16
Figur 4, exempel 1 dividend eller lön. paperiton.info.....	19
Figur 5, exempel 2 dividend eller lön. paperiton.info.....	19
Figur 6, exempel 3 dividend eller lön. paperiton.info.....	20
Figur 7, Bild från lpa.fi om LFöPL- I olika bolagsformer.....	23
Figur 8, Exempel på aktieboalg.....	24
Figur 9, Uträkningar enligt MAVI:s tabell (MAVI, u.d.).....	25
Figur 10, Intervjusvar I tabell.....	29

9 Litteraturförteckning

Anne Sigg, bondeföretagaren ÖSL. (2017). Bondeföretagaren . *Anne Sigg*.

eTax, N. (u.d.). *Skattesatser* . Hämtat från Skatteprocenter Finland:
<https://www.nordisketax.net/main.asp?url=files%2Fsuo%2Fsve%2Fi07.asp>

Finlex. (u.d.). *Finlex, lag om värdering av tillgångar*. Hämtat från Finlex Lag om värdering av tillgångar §19-20:
<http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2005/20051142?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=värdering%20av%20tillgångar#L4P19>

Finlex. (2017). *Iskl inkomstskattelag*. Hämtat från Inkomstskattelag:
<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1992/19921535>

Finlex, g. (u.d.). *Inkomstskattelag för gårdsbruk*. Hämtat från Inkomstskattelag för gårdsbruk: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1967/19670543>

Hannele Lehtinen, T.-j. y. (2013). Maatalouden yhtiöittäminen.

Kjell Vikman, Y. (den 30 11 2016). *Svenska Yle*. Hämtat från Också jordbruken kan stå inför bolagisering: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/11/30/ocksa-jordbruken-kan-sta-infor-bolagisering>

LPA. (2017). *LPA, pensionsförsäkringar* . Hämtat från
<https://www.mela.fi/sv/pensionsforsakring>

Luke. (u.d.). *Luke, lönsamhet*. Hämtat från <https://www.luke.fi/sv/nyheter/regnet-spolar-bort-lonsamheten-inom-jordbruken/>

- Luke. (u.d.). *Statistikcentralen*. Hämtat från http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/sv/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/04_Maatalous_ja_puutarhayrit_lkm_omistajaryh.px/table/tableViewLayout1/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db
- MAVI, I. (u.d.). *Ansökningsguide 2017*. Hämtat från <http://maaseutuvirasto.mobiezone.fi/zine/354/article-27276>
- nskl, F. (u.d.). *Lag om beskattning av inkomst av näringsverksamhet*. Hämtat från Lag om beskattning av inkomst av näringsverksamhet: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1968/19680360>
- Paperless, & Oy, P. (2016). *paperiton.info*. Hämtat från paperiton.info, Osinkoa vai palkkaa, kumpi kannattaa osakkaalle ja yritykselle? Anne ja Anu: <http://www.paperiton.info/osinkoa-vai-palkkaa/>
- Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund. (2007). *Gårdsbruk i bolagsform*. Pro Agria Svenska lantbrukssällskapens förbund.
- SLF, a. (u.d.). *Svenska lantbrukssällskapens förbund*. Hämtat från slf.fi: <http://www.slf.fi/wp-content/uploads/Kal2014-TEMA.pdf>
- Skatteförvaltningen. (u.d.). *Beskattning av kapitalinkomster*. Hämtat från vero.fi beskattning av kapitalinkomster: <https://www.vero.fi/sv/privatpersoner/skattekort-och-skattedeklaration/inkomster-och-avdrag/kapitalinkomster/>
- Skatteförvaltningen. (2017). *Skatteförvaltningen Jordbrukssammanslutningar*. Hämtat från Skatteförvaltningen Jordbrukssammanslutningar: <https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/jordbruksidkare/jordbrukssammanslutning/>
- Skatteförvaltningen. (2015). *Skatteförvaltningen*. Hämtat från Beskattning av förvärsinkomster: https://www.vero.fi/sv/Detaljerade_skatteanvisningar/anvisningar/48481/beskattning_av_forvarvsinkomste2/#3-förvärsinkomst-från-aktiebolag
- Skatteförvaltningen. (u.d.). *Skatteförvaltningen, beskattning av förvärsinkomster*. Hämtat från Beskattning av förvärsinkomster: https://www.vero.fi/sv/Detaljerade_skatteanvisningar/anvisningar/48481/beskattning_av_forvarvsinkomste/
- Skatteförvaltningen. (u.d.). *Skatteförvaltningen, inkomstbeskattning - aktiebolag och andelslag*. Hämtat från <https://www.vero.fi/sv/foretag-och-samfund/om-foretagsbeskattningen/inkomstbeskattning/aktiebolag-och-andelslag/>
- Skatteförvaltningen. (u.d.). *Skatteförvaltningens beslut om beräkningsgrunderna för personliga innehållningsprocent för löneinkomst för år 2017*. Hämtat från https://www.vero.fi/sv/Detaljerade_skatteanvisningar/beslut/47363/skatteforvaltningens_beslut_om_beraknin8/
- Skatteförvaltningen, b. a. (2017). *vero.fi*. Hämtat från Bolagisering av lantbruksverksamhet: <https://www.vero.fi/sv/foretag-och->

samfund/foretagets-
livscykel/andringar_i_verksamheten/generationsvaxling_pa_jordbruksenheter
/bolagisering_av_jordbruksverksamhe/

Skogsbruksministeriet, j. o. (2017). *mmm.fi Stöd och bidrag*. Hämtat från
<http://mmm.fi/sv/mat-och-jordbruk/stod-och-bidrag>

Statistikcentralen. (u.d.). *luke.fi* . Hämtat från statistikcentralens nyhetsartikel om
lantbruksföretag: <https://www.luke.fi/sv/nyheter/antalet-gardar-preciserat-till-50-000/>

Virtanen, M. (2016). *Yhtiöwiki, kun tila kasvaa osakeyhtiö tuo turvaa*. Hämtat från
http://www.yhtiowiki.fi/lib/exe/fetch.php?media=yhtiowiki:farmi_3-2016_kun_tila_kasvaa_osakeyhtioe_tuo_turvaa.pdf

Yhtiöwiki, P. (u.d.). Hämtat från
http://www.yhtiowiki.fi/doku.php?id=yhtiowiki:yhtioemuotoinen_maatalous_suomessa